

**BINNENGEKOMEN
TEAM DOCUMENTSERVICES
D.D. 07-10-2022
No. 2022.16175
Portefeuillehouder: Wet. Meij
Organisatieonderdeel: BO-Sociaal**

Aan het college van burgemeester en wethouders van Maastricht
Postbus 1992
6201 BZ MAASTRICHT

Maastricht, 6 oktober 2022

Betreft: Schriftelijke vragen SP over jeugdzorg en Xonar

Geacht college,

Maastricht gaat werken met nieuwe aanbestedingsregels en gunvoorwaarden in de zorg. Dit vanwege de drang om grote bezuinigingen in het sociale domein door te voeren. Niet alleen de cliënten, maar ook vele zorgorganisaties zijn of worden daarvan de dupe. Dat geldt in het bijzonder voor de kleinere zorgaanbieders. Die kleine aanbieders zijn flink de klos want hun broodwinning wordt wegbezuinigd.

De gemeente Maastricht wil met minder zorgaanbieders gaan werken. De bestuurders van de stad hopen dat het met minder aanbieders ook een minder grote puinhoop wordt. En dat men de zaak vooral goedkoper kan regelen. Dat is slechts een aanname want minder is niet persé beter! En grotere partijen zijn vaak niet beter dan kleinere partijen. In tegendeel. Er is al vaker gebleken dat dit soort veranderingen en bewegingen in de zorg telkens net verkeerd uitpakken. Denk aan de invoering van het persoonsgebonden budget.

De keuzes die het college maakt zijn ingegeven door een heilig geloof in het marktdenken en efficiency drang. Men gaat ervan uit dat door de kleine aanbieders te schrappen en uitsluitend te werken via de grotere partijen er goedkoper en effectiever gewerkt kan worden. Dat valt nog te bezien. Vraagt iemand zich weleens af, hoeveel kleine aanbieders je als gemeente kunt behouden voor het geld dat bij de grotere partijen wordt uitgegeven aan bureaucratie, salarissen van directeurs, bestuurders, de vele adviseurs etc.

In de aanbesteding van de zorg staan we nu op het punt dat er een voorlopige gunning van de aanbesteding Jeugd Wonen gegeven is aan slechts twee contractanten (met in totaal maar 26 jeugdzorgaanbieders ten opzichte van 45 aanbieders in 2022) waarvan één het "Xonar consortium". Onlangs werd duidelijk dat de financiële situatie van Xonar zeer zorgelijk is. Xonar voldoet niet aan de minimum solvabiliteitseis van de aanbesteding (tussen de 20% en 40%) en de situatie is kennelijk zo ernstig dat een herstelplan nodig is.

Op 28 september jl. ontving de raad een brief van het samenwerkingsverband KL-IK, Stichting Bibihuizen en SAHZL met een reeks vragen over de situatie bij Xonar, die de fractie van de SP graag ter beantwoording aan het college voorlegt, omdat wij de zorgen die uit die brief spreken volledig delen.

1. Sinds wanneer is de gemeente op de hoogte van de zorgelijke financiële situatie van Xonar?
2. Welke acties zijn vervolgens ingezet en hoe heeft de financiële situatie zich sindsdien ontwikkeld?
3. Wanneer heeft de gemeente aan Xonar gevraagd een herstelplan op te stellen?
4. Wanneer moet het herstelplan uiterlijk gereed zijn?
5. Wat kunnen wij van de inhoud van het herstelplan verwachten?
6. Hoe ziet het verdere stappenplan en de tijdsplanning eruit?
7. Wat is de rol van de gemeente(n) en de gemeenschapsgelden hierbij?
8. Hoe wordt de raad, maar ook de jeugdzorgaanbieders in Maastricht verder meegenomen in dit traject?
9. In de aanbestedingsstukken staat dat de solvabiliteit van een inschrijver tussen de 20% en de 40% moet liggen. Dat vindt de gemeente dus (terecht) een belangrijke eis. Hoe is het dan mogelijk dat de opdracht is gegund aan een partij - nota bene penvoerder en hoofdaannemer – die een solvabiliteit van minder dan 20% heeft, zonder dat duidelijk is op welke termijn wel aan die eis wordt voldaan?
10. Het draaiboek Jeugdhulp heeft het bij trede 3 over 'gecontroleerde bijsturing naar een herstel binnen 6 maanden door gecontroleerde bijsturing door oplossingen in de brede bedrijfsvoering en contractering'. Wat houdt dat in en wordt er ook gestuurd op het behalen van de in de aanbesteding voorgeschreven solvabiliteit van meer dan 20%? Zo ja, op welke termijn moet deze zijn behaald?
11. Is de (maximaal) 20% van het tarief die de onderaannemers Jeugd Wonen aan Xonar als penvoerder/hoofdaannemer moeten betalen vanwege het feit – zo stelt de gemeente - dat Xonar de verantwoordelijkheid draagt met betrekking tot de risico's, de contract- en leveranciersmanagementgesprekken, berichtenverkeer etc. onderdeel van het herstelplan?
12. De afdracht van de onderaannemers is tijdens de aanbesteding Jeugd Wonen verhoogd van 5 naar 20%. Hangt deze verhoging samen met de zorgelijke financiële situatie van Xonar en het herstelplan?

13. Hoe verklaart u dat de solvabiliteitseis in de huidige aanbestedingen minder streng is (door de geboden escape van een herstelplan) dan de solvabiliteitseis in de eerdere open house aanbestedingen (die geen escape boden).
14. Hoe is dit te rijmen met de doorgevoerde schaalvergroting, de noodgedwongen samenwerking en de financiële afhankelijkheid binnen de consortia? De combinanten en de onderaannemers worden immers niet betaald door de gemeente, maar door de penvoerder/hoofdaannemer (= Xonar).
15. Is de gemeente aandeelhouder van Xonar of hun backoffice?
16. Worst case: wat als het herstelplan er niet op tijd is, het herstelplan niet voldoet, of niet conform of niet tijdig (mijlpalen) wordt uitgevoerd? Welke mogelijkheden heeft de gemeente dan?
 - a. De aanbestedingsstukken bieden enkel de mogelijkheid van een ontbinding van het contract. Hoe reëel is die mogelijkheid? Er blijft dan immers maar één contractspartij over.
 - b. Is dat niet in strijd met de aanbestedingsstukken die voorschrijven dat er minimaal 2 contractpartijen moeten zijn? Bovendien is de andere contractpartij gebonden aan een maximum uitvoeringseis (60%).
 - c. Klopt het dat in dat geval opnieuw moet worden aanbesteed?
 - d. Zo ja, hoe is de continuïteit van de jeugdzorg van de financiële situatie van de andere leden en de onderaannemers van het de Xonar consortium in die tussentijd gewaarborgd? De andere leden van het consortium en de onderaannemers zijn voor de betaling van hun facturen afhankelijk van Xonar (de gemeente betaalt aan Xonar – Xonar betaalt door). Bovendien zullen veel kleinere aanbidders - die nu geen contract krijgen - van de markt zijn verdwenen.
17. De gemeente hecht grote waarde aan de continuïteit van zorg voor de kinderen en jeugdigen bij Xonar. Is dit van minder groot belang voor de kinderen die bij de kleine zorgaanbidders verblijven? Deze worden immers binnen een jaar overgeplaatst.

De fractie van de SP zou daarnaast aan het college nog de volgende aanvullende vragen willen stellen:

18. Waarom denkt het college dat de zorg beter wordt als men met minder aanbidders werkt en andere organisaties in onderaanneming moeten gaan functioneren? Zijn er voorbeelden waar wij kennis van kunnen nemen, die dit vermoeden onderbouwen?
19. Door het organiseren van de jeugdzorg via twee hoofdaanbidders creëert het college in feite een oligarchie. Immers, de macht ligt dan in handen van een kleine groep van mensen c.q. organisaties. Hoe gaat u voorkomen dat dit leidt tot prijsopdrijving?
20. Hoe zal in de praktijk de samenwerking tussen de hoofdaanbidders en de onderaannemers georganiseerd worden?

21. Hoe zorgt het college ervoor dat dit marktdenken en de efficiencydrang niet ten koste gaat van de cliënten. Worden er bijvoorbeeld afspraken vastgelegd over een maximaal percentage overhead, maximale honorering en minimaal te leveren hoeveelheid zorg? Hoe bewaakt het college dat de budgetten voor zorg niet gaan verdwijnen in grootschalige bureaucratie, processen, ICT-systemen en salarissen van managers en coördinatoren?
22. Met het verdwijnen van de vele diverse bedrijven en aanbieders met hun specialismen zal veel ervaring, creativiteit en specifieke kennis verdwijnen uit de jeugdzorg. Echt maatwerk wordt moeilijker. Vanwege benodigde efficiencylagen ligt een standaard aanpak “one size fits all” van cliënten voor de hand. Hoe denkt het college dat op te vangen? Wat betekent dat voor de kwaliteit van de zorg voor cliënten? Hoe gaat u monitoren op de kwaliteit van de zorg aan cliënten?
23. Hoe zorgt het college ervoor dat dit marktdenken en de efficiencydrang niet ten koste gaat van het personeel? Wij verwijzen in dat kader naar de uitspraak van de interim-directeur van Xonar: “We gaan scherper kijken naar een aantal zaken. Zoals bedrijfsvoering, efficiëntie en de cultuur op de werkvloer. Onze werknemers doen met ontzettend veel passie hun werk, maar moeten soms ook even op de klok kijken.” Zoals geciteerd in het artikel van De Limburger op 15 september https://www.limburger.nl/cnt/dmf20220915_95988515. Onderkent het college dat door de druk op de inkooprijzen bij de partners een grote druk op personeel en processen zal worden uitgeoefend, die ook de kwaliteit van zorg nadelig zal beïnvloeden. Hoe gaat u hierop monitoren? Wat gaat u doen om dit te voorkomen?
24. Is de verwachting gerechtvaardigd dat in de nieuwe opzet een grote hoeveelheid afstemmingsproblemen en uitdagingen van samenwerking zullen ontstaan? Is het mogelijk dat dit ten koste gaat van slagkracht en kwaliteit van de zorg?
25. Heeft het college zicht op wat deze verandering betekent voor werkgelegenheid en faillissementen in de stad?
26. Kunt u aangeven hoe de extra kosten, het extra personeel en de extra investeringen in tijd, gemoeid met dit project in het kader van de aanbestedingen, zich verhoudt tot de verwachte kostenbesparingen.
27. Heeft college al nagedacht over het scenario als deze verandering verkeerd uitpakt? Is er een plan B?

Met vriendelijke groet,

Jack van Gelooven
Fractievoorzitter SP